

Analýza konkurenceschopnosti vzájemného obchodu se surovým a bílým cukrem mezi jednotlivými regiony světa

REGIONAL ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF RAW AND WHITE SUGAR

Luboš Smutka¹, Irena Pokorná¹, Josef Pulkrábek²

¹ Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická

² Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Světový obchod s cukrem představuje velmi složitý a komplexní mechanismus (1; 2). Obchod s cukrem je ovlivněn celou řadou faktorů (klimatické podmínky, skladovací kapacity, fyzikálně-chemické a organoleptické vlastnosti cukru, regulace, protekcionismus atd.). Samotný obchod s cukrem na globální úrovni je ovlivněn velmi výrazně prostřednictvím regulace (3) a protekcionismu (4, 5). Tato regulace spojená s podporou produkce (6) a obchodu zejména v případě řepného cukru způsobuje velmi výrazné distorze na světovém trhu (7). Existenci distorzí v tomto ohledu dokládají výrazné cenové diference (8) týkající se jednotkových cen kontraktů uzavřených mezi jednotlivými regiony světa a dále pak také vysoká míra volatility cen cukru (9).

Světový obchod s cukrem, jak bílým tak i surovým, je ovládnut omezeným počtem exportérů (zejména země Latinské Ameriky a Oceánie). Na druhou stranu existuje řada regionů, které jsou dlouhodobě závislé na importech cukru – mezi tyto regiony patří zejména řada oblastí v Asii a Africe dále Blízký východ a země SNS.

Analýzujeme-li problematiku vzájemného obchodu mezi jednotlivými regiony, je nutno zohlednit, zdali se jedná o cukr již rafinovaný, či pouze jen o cukr v jeho surové podobě (10). Dále je nutné také brát v potaz, v rámci kterého či kterých konkrétních regionů je transakce realizována (11). Tyto všechny a mnoho dalších faktorů ovlivňují vzájemnou konkurenceschopnost obchodní výměny v rámci jednotlivých regionů světa (12). Regiony exportující bílý cukr či cukr surový pocházející z cukrové třtiny mají zpravidla konkurenční výhodu v rámci bilaterálních obchodních vztahů, v porovnání s regiony exportujícími cukr řepný.

Cíl a metodika

Článek se zabývá bilaterálními obchodními vztahy obchodu se surovým a bílým cukrem u vybraných regionů a skupin zemí. Jeho cílem je hodnocení vzájemné konkurenceschopnosti a postavení jednotlivých regionů v roce 2009 s ohledem na možné dopady ekonomické krize a navazuje na předchozí články. Analýza je zaměřena na meziregionální export a import surového i bílého cukru a na výslednou bilanci vzájemného obchodu. Zdrojová data jsou čerpána z databáze OSN COM-TRADE, která umožňuje sledovat vývoj zbožíového obchodu s rozlišením na agrární a potravinářskou část. Pro potřeby této

práce bylo zvoleno třídění dle Mezinárodního třídíku zboží (SITC), revidované verze 3 z roku 2002. Tato verze umožní sledovat obchodní toky v delším časovém období. Data jsou uvedena v běžných cenách v USD. Hodnoty realizovaných exportů jsou zpravidla vyjádřeny v cenách F.O.B. (prodávající hradí veškeré náklady spojené s dodáním zboží na palubu lodi), zatímco hodnota a ceny importů, pokud jsou použity, jsou zpravidla vyjádřeny v cenách C.I.F. (zahrnující náklady, pojištění a přepravné).

Analýza se zaměřuje na jednotlivé regiony světa a následující skupiny zemí:

- ASEAN – Asociace zemí jihovýchodní Asie,
- CARICOM – Karibské společenství,
- COMESA – Společný trh zemí východní a jižní Afriky,
- MERCOSUR – Společný jižní trh,
- EU-12 – nové členské státy EU,
- EU-15 – původní členské země EU,
- SNS – Společenství nezávislých států.

Analýza konkurenceschopnosti obchodu s cukrem bílým a surovým je provedena prostřednictvím Lafay indexu (LFI) pro analýzu specializace a konkurenceschopnosti používaného v rámci bilaterálních obchodních vztahů. LFI index umožňuje analyzovat postavení konkrétního produktu v rámci zahraničně obchodní struktury konkrétní analyzované země či skupiny zemí (13):

$$LFI_j^i = 100 \left(\frac{x_j^i - m_j^i}{x_j^i + m_j^i} - \frac{\sum_{j=1}^N (x_j^i - m_j^i)}{\sum_{j=1}^N (x_j^i + m_j^i)} \right) \frac{x_j^i + m_j^i}{\sum_{j=1}^N (x_j^i + m_j^i)} \quad (1)$$

kde: x_j^i a m_j^i reprezentují exporty a importy produktu j realizované zemí, či skupinou zemí i , a to ve vztahu ke zbytku světa a nebo ve vztahu k vybranému obchodnímu partnerovi (partnerské zemi) a N představuje počet analyzovaných položek (14). Kladná hodnota indexu LFI indikuje existenci komparativní výhody v rámci dané analyzované obchodované agregace, kdy s vyšší hodnotou indexu roste specializace dané země na danou komoditu. Záporná hodnota indexu LFI signalizuje absenci specializace a následně i komparativní výhody.

Tab. I. Bilance obchodu se surovým cukrem mezi vybranými regiony v mil. USD, 2009

	Afrika	Lat. Amerika	Asie	Evropa	Sev. Amerika	Oceánie	SNS	Stř. východ	EU-27
Svět	-496,7	6 338,7	-3 105,7	-2 215,4	-1 192,1	-16,8	-863,1	-452,3	-1 521,9
Asie	54,9	3 190,3	51,6	-43,3	-83,5	-13,6	-19,8	-29,6	-16,6
Evropa	291,1	1 133,4	0,9	-107,8	0,7	92,0	-2,3	-7,9	-103,6
Východní Evropa	8,3	25,1	0,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	7,7
Afrika	108,8	1 236,6	-136,4	-647,7	-45,1	0,0	-20,4	-12,0	-626,9
Severní Amerika	20,9	622,3	65,0	0,1	1,3	-0,7	0,0	0,0	0,2
Latinská Amerika	-1 031,0	87,3	-2 115,6	-950,0	-686,9	-9,8	-780,4	-447,6	-348,6
Střední východ	-45,7	841,3	-5,7	1,0	1,1	0,0	-0,1	-19,1	1,0
Oceánie	0,0	0,6	-843,9	-131,7	-56,6	-84,5	0,0	0,0	-131,7
SNS	13,3	920,7	9,7	-13,7	0,0	0,0	-0,1	0,0	-10,7
EU-27	279,2	187,8	-6,9	-112,5	0,6	91,8	-1,9	-6,4	-108,5
EU-15	270,8	128,7	-6,9	-123,2	0,6	91,8	-1,9	-6,4	-119,2
EU-12	8,4	59,1	0,0	10,7	0,0	0,0	0,0	0,0	10,7
ASEAN	62,4	461,5	-343,9	-27,8	-84,2	-13,2	-19,4	-5,0	-1,5
COMESA	73,1	316,1	13,2	-554,4	-21,4	0,0	-2,2	0,0	-551,9
CARICOM	-0,2	29,9	0,0	-246,7	-8,3	-0,1	0,0	0,0	-246,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě COMTRADE

Tab. II. Konkurenceschopnost obchodu surového cukru mezi regiony, 2009

	Afrika	Lat. Amerika	Asie	Evropa	Sev. Amerika	Oceánie	Stř. východ	EU-27	Svět
LFI index, surový cukr									
Asie	5,88	1,94	×	-0,23	-0,22	-5,73	-0,90	-0,12	17,27
Evropa	17,57	0,69	0,36	×	0,12	45,49	-0,24	19,53	8,47
Východní Evropa	0,50	0,02	—	2,79	—	—	—	3,36	0,25
Afrika	×	0,75	-0,69	-5,18	-0,24	-0,01	-0,36	-8,69	2,55
Severní Amerika	1,24	0,37	2,45	0,02	×	-0,30	0,00	0,03	5,18
Latinská Amerika	-37,68	×	-15,93	-7,62	1,74	-4,17	-13,66	-4,84	-24,19
Střední východ	-1,36	0,51	0,41	0,06	0,17	0,00	×	0,08	4,11
Oceánie	0,00	0,00	-6,13	-1,04	-0,30	×	—	-1,81	-5,92
SNS	0,79	0,56	0,32	-0,10	—	—	—	0,04	4,97
EU-27	16,82	0,11	0,05	16,33	0,11	45,41	-0,19	×	3,31
EU-15	16,32	0,08	0,05	13,34	0,11	45,41	-0,19	15,43	2,87
EU-12	0,50	0,04	0,00	3,00	—	—	—	3,62	0,44
ASEAN	3,93	0,28	5,45	-0,20	-0,45	-5,60	-0,15	-0,01	0,44
COMESA	5,52	0,19	0,44	-4,44	-0,11	-0,01	0,01	-7,67	-0,98
CARICOM	0,00	0,02	0,00	-1,98	-0,04	-0,03	—	-3,43	-1,00

Pozn.: Hodnoty se odečítají ve sloupcích. První sloupec tedy udává konkurenceschopnost Afriky vůči regionům, které jsou uvedeny v řádcích.

Zdroj: vlastní zpracování na základě COMTRADE

Výsledky a diskuse

Surový cukr

Světový obchod s cukrem se v posledních letech vyvíjel velmi dynamicky. Navyšovala se nejen hodnota, ale i objem realizovaných obchodních kontraktů ve světě. Následující část příspěvku podrobně analyzuje bilaterální obchodní toky obchodu s cukrem surovým (tab. I.). Ekonomická krize, která vypukla v průběhu

roku 2008 a jež se plně projevila v průběhu roku 2009, velmi tvrdě dopadla na řadu odvětví světové ekonomiky. V případě světového obchodu s cukrovarnickou produkcí byl dopad méně výrazný. Cukr, jako nezbytný produkt z hlediska lidské spotřeby, se ukázal být daleko odolnějším vůči dopadům krize než celá řada jiných, zejména pak zbytných produktů (např. alkohol).

Z výsledků analýzy vyplývá, že v případě cukru surového, jsou nejvýznamnějšími exportéry státy Latinské Ameriky (zejména členské státy MERCOSUR a CARICOM, dále pak jihoafrické země

Tab. III. Bilance obchodu s bílým cukrem mezi vybranými regiony v mil. USD, 2009

	Afrika	Lat. Amerika	Asie	Evropa	Sev. Amerika	Oceánie	SNS	Stř. východ	EU-27
Svět	-533,5	2 493,9	-277,5	582,1	-384,0	47,9	262,2	-683,6	473,7
Asie	-80,3	1 203,1	292,1	427,5	0,8	39,7	199,3	-341,1	288,1
Evropa	-194,5	123,2	-271,9	214,1	2,6	-0,7	79,7	-212,5	150,3
Východní Evropa	11,1	14,6	3,0	195,2	0,0	0,0	-11,7	-2,7	140,5
Afrika	5,0	1 119,7	60,3	190,2	0,1	0,7	-0,2	-7,8	191,0
Severní Afrika	4,3	159,1	12,0	167,5	0,1	0,7	0,0	-10,9	168,0
Severní Amerika	0,0	329,3	-1,8	-2,7	5,5	-1,7	-1,6	-0,3	-1,1
Latinská Amerika	-263,8	-48,6	-381,2	-130,7	-365,3	-1,2	-14,9	-189,6	-48,3
Střední východ	-43,3	852,8	-230,7	272,7	1,2	2,4	0,0	-275,0	273,7
Oceánie	-0,9	8,4	-45,7	1,4	0,4	10,3	0,0	-0,5	1,5
SNS	-0,1	18,4	-23,2	248,5	0,9	0,0	215,7	2,2	34,3
EU-27	-195,7	48,4	-257,3	55,6	1,7	-0,7	-16,8	-213,0	93,6
EU-15	-206,8	38,2	-256,0	-292,7	1,6	-0,7	-6,1	-210,6	-165,0
EU-12	11,1	10,2	-1,3	348,2	0,0	0,0	-10,6	-2,3	258,6
ASEAN	-34,7	9,2	38,0	-26,0	-0,8	30,4	-2,2	-60,6	-4,6
COMESA	49,5	219,7	45,7	-20,7	-0,1	0,0	-0,2	-11,8	-20,4
CARICOM	0,0	24,0	0,0	2,3	1,6	-0,2	0,0	0,0	2,3

Zdroj: vlastní zpracování na základě COMTRADE

(členové COMESA) a v neposlední řadě také státy v oblasti Oceánie. Země Latinské Ameriky nejvíce exportují do Asie, kam míří téměř polovina jejich celkového exportu. Dále se zaměřují na Afriku a na SNS.

Mezi nejvýznamnější importéry patří asijské země. Tato skutečnost je dána zvyšujícím se počtem obyvatel spolu s jejich rostoucí kupní silou. Zajímavá je i skutečnost, že dochází ke vzájemnému obchodu v rámci asijských zemí.

Pokud porovnáme bilanci vzájemného obchodu, zjistíme, že kromě meziregionálního obchodu se velmi často uskutečňuje i obchod uvnitř jednotlivých regionů či uskupení. Kladného obchodního salda v případě surového cukru dosahuje v téměř všech případech Latinská Amerika. Ostatní regiony či integrační uskupení mají záporné saldo. Afrika má nejhorší bilance vzájemného obchodu s Latinskou Amerikou. Vzájemný obchod mezi Afrikou a EU vyplývá ve prospěch Afriky. Tento stav je ovlivněn tím, že většina afrických zemí má v rámci speciálních dohod zjednodušený přístup na evropské trhy.

V současné době na obchodu se surovým cukrem participují v roli vývozců i dovozců jak země rozvinuté, tak země rozvojové. Komparativní výhodou (tab. II.) však disponují zejména COMESA, MERCOSUR a CARICOM. Ve vztahu k ostatním regionům světa si dále vysokou konkurenceschopnost zachovává jih Afriky a jihovýchod Asie. Státy EU dosahují konkurenční výhodu pouze ve vztahu k ostatním evropským státům – zejména pak k zemím východní Evropy.

Bílý cukr

U bílého cukru, stejně jako v případě cukru surového, v posledních letech došlo k velmi výraznému navýšení objemů realizovaných obchodů. Dynamika růstu obchodu s cukrem bílým převýšila dynamiku růstu obchodu s cukrem surovým jak

z pohledu hodnotového, tak i objemového. V období ekonomické krize, tedy v roce 2009, kdy pokles světové ekonomiky dopadl na obchod s cukrem pouze v omezeném míře, se jako nejvýznamnější exportéři bílého cukru prosadily následující regiony: Evropa (zejména země EU-27, kdy však většina obchodní výměny byla realizována uvnitř vlastního trhu zemí EU), Latinská Amerika (zejména členské státy MERCOSUR v čele s Brazílií), Asie (zejména země Středního východu a dále pak členské státy ASEAN) a východoevropské země (zejména pak členové Visegrádské skupiny).

Naopak mezi nejvýznamnější importéry bílého cukru se v průběhu roku 2009 zařadily některé evropské země (zejména pak některé členské státy EU, země východní Evropy a někteří členové SNS), dále pak i řada zemí z Asie, Afriky a Středního východu. Pokud si podrobně prostudujeme výslednou bilanci obchodu s bílým cukrem, zjistíme, že nejvyšší hodnotu kladného salda dlouhodobě dosahují latinskoamerické státy v čele se členy MERCOSUR, dále pak členské státy EU (zejména země EU-15) a Oceánie. Bilance obchodu s bílým cukrem v případě ostatních regionů ve vztahu k světovému trhu zpravidla končí záporným výsledkem (tab. III.).

Tab. IV. shrnuje výsledky analýzy distribuce konkurenční výhody v rámci bilaterálních obchodních vztahů týkajících se obchodu s bílým cukrem v případě vybraných regionů světa. Z údajů prezentovaných v tabulce vyplývá, že ve vztahu k světovému trhu konkurenční výhodou disponují státy EU-27. V tomto případě je však kladný výsledek dán působením Společné zemědělské politiky zemí EU a dále i působením jednotné obchodní politiky zemí EU ve vztahu k třetím zemím.

Velmi podstatnou roli hraje i regulace trhu s cukrem, která v zemích EU existuje. Dále konkurenční výhodou disponují latinsko-americké země (Brazílie, Mexiko atd.) a členské státy ASEAN. Co se týká konkurenční výhody v rámci bilaterálních obchodních vztahů, lze konstatovat, že v rámci monitorovaných regionů Afrika dosahuje konkurenční výhodu ve vztahu zejména

Tab. IV. Konkurenceschopnosti obchodu bílého cukru mezi regiony, 2009

	Afrika	Lat. Amerika	Asie	Evropa	S. Amerika	Oceánie	SNS	Stř. východ	EU-27	Svět
	LFI index, bílý cukr									
Asie	-3,4	11,3	×	4,3	1,7	3,1	17,7	-6,9	3,3	7,7
Evropa	-5,2	1,2	-6,8	×	1,7	-1,0	-13,0	-5,2	-3,4	-5,4
Východní Evropa	2,2	0,1	—	1,5	—	—	—	—	1,1	1,0
Afrika	×	10,5	1,9	1,9	0,1	0,4	-0,1	1,1	2,1	6,5
Severní Afrika	2,7	1,5	0,4	1,7	0,1	0,4	—	-0,3	1,9	1,6
Severní Amerika	0,0	0,9	0,0	0,0	×	-2,1	-0,5	0,0	0,0	1,5
Latinská Amerika	-11,5	×	-10,0	-1,5	-9,3	-1,5	-4,2	-3,3	-0,6	-7,8
Střední východ	-1,7	8,0	-5,1	2,8	0,5	1,2	0,0	×	3,1	3,6
Oceánie	0,0	0,1	-1,1	0,0	0,2	×	—	—	0,0	-0,2
SNS	0,0	0,2	-0,3	2,5	—	—	×	—	0,4	1,0
EU-27	-5,4	0,5	-6,7	-4,6	1,4	-1,0	-5,0	-5,3	×	-6,1
EU-15	-7,6	0,4	-6,7	-7,7	1,3	-1,0	-1,7	-5,3	-6,2	-7,8
EU-12	2,2	0,1	0,0	3,0	—	—	—	—	2,4	1,7
ASEAN	-1,5	0,1	3,1	-0,3	0,2	-0,9	-0,6	-1,5	-0,1	-0,6
COMESA	14,2	2,1	1,5	-0,3	0,0	0,0	-0,1	-0,3	-0,3	1,3
CARICOM	0,0	0,2	0,0	0,0	0,5	-0,3	—	—	0,0	0,1

Zdroj: vlastní zpracování na základě COMTRADE

k zemím EU-12. Latinská Amerika disponuje konkurenční výhodou ve vztahu ke všem regionům světa. Asie si vytvořila konkurenční výhodu ve vztahu k africkým zemím. Evropa má konkurenční výhodu vůči zemím z Afriky, Asie, členům SNS a zemím Blízkého a Středního východu. Severní Amerika disponuje nezanedbatelnou konkurenční výhodou v oblasti obchodu s bílým cukrem v případě takových regionů, jako jsou Evropa (zejména země EU-15), Asie, Střední východ a některé karibské státy. Oceánie si udržuje konkurenční výhodu v případě regionů Afriky (zejména severní Afrika) a Asie (zejména Střední východ). Členské státy SNS jakožto čistý importér cukru nedisponují konkurenční výhodou ve vztahu k žádnému z významných regionů světa. Státy EU-27 si naopak udržují konkurenční výhodu v případě obchodu s regiony Afriky (zejména severní Afriky), Asie (země SNS, Střední východ) a v rámci Evropy.

Závěr

Světový obchod s cukrem (bílým i surovým) úspěšně přečkal období světové ekonomické krize. Hodnota a objem uzavřených kontraktů byly minimálně ovlivněny poklesem světové ekonomiky. V tomto ohledu je pak vhodné zmínit, že kilogramové ceny cukru na světovém trhu vykazovaly růst v případě uzavřených exportních kontraktů jak v případě obchodu s cukrem surovým, tak i s cukrem bílým.

Z výše uvedených výsledků plyne, že z pohledu regionálního konkurenčními výhodami v případě obchodu s cukrem (jak v rafinované formě, tak surového) disponují ty země a regiony, které jsou vybaveny vhodnými přírodně klimatickými podmínkami tvořícími základ pro úspěšnou exportní orientaci těchto zemí. To je případ zejména zemí v takových oblastech, jako je Latinská Amerika, Karibik, Oceánie, jihovýchodní Asie a jih Afriky. Dále konkurenční výhody dosahují země a regiony, jejichž

cukrovarnický průmysl má za sebou silnou podporu národních ekonomik, které podporují vlastní produkci cukru. V tomto případě jde zejména o některé členské země OECD (nikoliv však OECD jako celek) v čele s řadou zemí EU.

Poděkování: Tato práce byla podpořena výzkumnými záměry MŠM 6046070906 a MSM 6046070901.

Souhrn

Príspevok podrobne analyzuje teritoriálnu štruktúru svetového obchodu s bílým a surovým cukrom v roce 2009. Analyzovány jsou exportní a importní toky charakterizující obchodní výměnu mezi vybranými regiony světa. Důraz je kladen zejména na vzájemnou obchodní výměnu realizovanou mezi Evropou, Latinskou a Severní Amerikou, Asií, Oceánií a Afrikou. V neposlední řadě je analyzována bilance vzájemné obchodní výměny mezi jednotlivými regionálními uskupeními. Zkoumaní v tomto směru je ještě navíc doplněno analýzou komparativních výhod (Lafay index) charakterizujících vzájemnou obchodní výměnu mezi jednotlivými regiony světa. Získané výsledky pak potvrzují existenci výrazných distorzí na světovém trhu s cukrem a dále pak i dominantní postavení zemí Latinské Ameriky v rámci světového obchodu s cukrem.

Klíčová slova: konkurenceschopnost, regiony, export, surový cukr, bílý cukr, obchod.

Literatura

1. KOVÁCS, R.; TOMKULJAKOVÁ, E.: Pestovanie cukrovej repy na Slovensku. *Listy cukrov. řepař.*, 126, 2010 (7/8), s. 219–223.
2. JENÍČEK, V.: The role of foreign trade and its effect. *Agric. Econ. – Czech.*, 55, 2009 (5), s. 211–220.
3. STRNADLOVÁ, H.: Dopady vstupu ČR do EU a reformy Společné organizace trhů v odvětví cukru na trh s cukrem v ČR. *Listy cukrov. řepař.*, 125, 2009 (12), s. 334–341.

4. REINBERG, O.: České cukrovarnictví po reformě Společné organizace trhů s cukrem v EU. *Listy cukrov. řepář.*, 126, 2010 (4), s. 124–127.
5. ELOBEID, A.; BEGHIN, J.: Multilateral Trade and Agricultural Policy Reforms in Sugar Markets. *J. Agricult. Econ.*, 57, 2006 (1), s. 23–48.
6. BOJNEC, Š.; FERTO, I.: Information and communication infrastructure development and agro-food trade. *Agric. Econ. – Czech.*, 57, 2011 (2), s. 64–70.
7. GOTOR, E.; TSIGAS, M. E.: The impact of the EU sugar trade reform on poor households in developing countries: A general equilibrium analysis. *Journal of Policy Modelling*, 33, 2011 (4), s. 568–582.
8. BUREAU, J. C.; GUYOMARD, H.; RÉQUILLART, V.: On inefficiencies in the European sugar regime. *Journal of Policy Modelling*, 23, 2001 (6), s. 659–667.
9. ČERMÁK, P.: Trh s cukrem ve světě. *Listy cukrov. řepář.*, 125, 2009 (11), s. 302–305.
10. KNUTSON, R. D.; WETHOFF, P.; SHERWELL, P.: Trade Liberalization Impacts of NAFTA in Sugar: Global Implications. *International Food and Agribusiness Management Review*, 2010 (13), s. 4.
11. GOVINDEN, G.: ACP sugar exports to the EU – current situation and future prospects. *International Sugar Journal*, 112, 2010 (1343), s. 606–610.
12. GOHIN, A.; BUREAU, J. CH.: Modelling the EU sugar supply to assess sectoral policy reforms. *European Review of Agricultural Economics*, 33, 2006 (2), s. 223–247.
13. ZAGHINI, A.: *Trade Advantages and Specialisation Dynamics in Acceding Countries*. August 2003, Working Papers Series.
14. LAFAY, G.: The Measurement of Revealed Comparative Advantages. In DAGENAIS, M. G.; MUET P. A.: *International Trade Modelling*. London : Chapman & Hall, 1994.

Smutka L., Pokorná I., Pulkrábek J.: Regional Analysis of Competitiveness of Raw and White Sugar

The aim of this paper is to analyse the territorial structure of the world trade of raw and white sugar in the year 2009. We have analysed the import and export flows among selected world regions. The emphasis was put on bilateral trade between Europe, Latin and North America, Asia, Oceania and Africa. We have also focused on different regional integration agreements. Beyond analysis of export and import we have also employed the Lafay index for competitive advantage. Our results show the existence of significant differences at the world sugar market. We can also confirm the leading position of the countries of Latin America in the world sugar trade.

Key words: competitiveness, regions, export, import, balance, raw sugar, white sugar, trade.

Kontaktní adresa – Contact address:

doc. Ing. Luboš Smutka, Ph. D., Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická, Kamýcká 129, Praha 6 Suchbátka, Česká republika, email: smutka@pef.czu.cz

NOVÉ KNIHY

Jaromír Mindl, Josef Panchartek Velký chemický slovník ve dvou svazcích: česko-anglický a anglicko-český

Vydavatelství VŠCHT, Praha, 2012, 1. vyd., 688 a 1000 stran, cena 620 Kč a 820 Kč, ISBN 978-80-7080-792-7 a ISBN 978-80-7080-793-4.

Slovníků není nikdy dost! Naše odborné slovníkářství má starou tradici, na kterou se snaží navázat řada nakladatelství. Největším producentem chemicky orientované technické, odborné a vědecké literatury v ČR je dnes Vydavatelství VŠCHT Praha. Čtenářskou obec představují nejen studenti a odborníci z chemických a příbuzných disciplín, ale také zájemci o vědu z nejširší veřejnosti. Organickou součástí edičních záměrů představují rovněž specializované překladové slovníky. Ačkoliv již existují jako software pro PC nebo mobilní telefony, jejich tištěná podoba je v praxi stále oblíbená a používaná.

Počátkem letošního roku byla vydána nová lexikografická a frazeologická kniha, která v odborném písemnictví obvykle vychází tak jednou za generaci – svým významem a společenským přínosem připomínající Šestijazyčný chemický slovník česko-německo-anglicko-italsko-latinsko-francouzský, po celá desetiletí nepřekonané a stále odborníky vyhledávané dílo profesora experimentální anorganické a organické chemie na pražské technice Emila Votočka. Jde o „Velký chemický slovník: Část česko-anglická“ a „Velký chemický slovník: Část anglicko-česká“. Jeho autoři, doc. RNDr. Jaromír Mindl, CSc., a doc. Ing. Josef Panchartek, CSc., vedle svého pedagogického působení a výzkumné práce, patří u nás k renomovaným znalcům odborného anglického jazyka, jeho současné podoby,

slovní zásoby a ustálených slovních spojení. Využili zde rovněž svých mnohaletých zkušeností se sestavováním chemicko-technologických slovníků a zásadami jejich tvorby, tak, aby mohly co nejlépe a nejefektivněji sloužit jejich uživatelům.

Autoři předkládají zájemcům slovník s více než 85 000 (resp. 110 000) hesly ze sedmi desítek chemických a s chemií spojených podoborů. Obsahuje nejnovější i dříve používané termíny z oblasti chemie, chemické technologie a blízkých oborů a byl sestaven z českých ekvivalentů anglických i amerických termínů, uváděných ve zdrojích Chemical Abstract Service, chemicko-technologických encyklopedií a kompendií (Kirk-Othmer Encyklopedia of Chemical Technology, Encyklopedia of Inorganic Chemistry, Encyklopedia od Analytical Science, Academic Press Dictionary od Science, Perry's Chemical Engineers' Handbook aj.). Zahrnuje rovněž často používané zkratky látek, procesů i chemických technik. Zohledňuje nejnovější nomenklaturní normy pro chemické látky a procesy, přijaté v anglofonních oblastech i v češtině v nedávné době.

Velký chemický slovník (jako „velké“ se označují slovníky s více než 60 000 hesly) je určen vědeckým a výzkumným pracovníkům, technologům chemického průmyslu či příbuzných rezortů (mj. i potravinářství a zemědělství) a vědních oborů, překladatelům, učitelům i studentům vysokých škol – všem, kdo využívají anglicky psaných informačních zdrojů či aktivně komunikují prostřednictvím anglického jazyka se svými oborovými zahraničními kolegy a institucemi. Lze předpokládat, že z něho bude těžit několik generací (nejen) chemiků.

Bobumil Tesařík